

Kaitahitusammal

Tanddvärgmossa
Seligeria brevifolia

Uhanalaisuusluokka (IUCN): erittäin uhanalainen (EN)

Uhanalainen ja erityisesti suojeltava (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Kaitahitusammal on tuskin paljain silmin havaittava, 1–2 mm korkea kärkipesäkkeinen lehtisammal. Se kasvaa yksittäisinä versoina tai vaaleanvihreänä harsuna peitteenä. Lehdet ovat kapeat, tylppäkärkiset ja hennot, ja niiden reunat ovat hienohampaiset. Sammalen helpoiten havaittava osa ovat sen pienet itiöpesäkkeet. Pesäke on soikea ja pesäkeperä hento, noin 1–1,5 mm pituinen. Kaitahitusammal muistuttaa muita hitusammalia, joista sen voi erottaa pienen kokonsa ja itiöpesäkkeen tuntomerkkien perusteella.

Elinympäristö ja levinneisyys

Kaitahitusammal kasvaa jyrkänteillä ja rotkoissa kosteilla ja varjoisilla kalkkikallioilla. Yleensä sitä tavataan kuusikon varjostamilta kallioiden pohjoisseinämiltä ja niiden halkeamista ja raoista. Rotkoissa se kasvaa myös avoimemmilla paikoilla, mutta ilmankosteuden täytyy olla suuri. Kasvupaikat ovat avointa kalliopintaa, jossa on harvahkoa sammalpeitettä, mm. muita hitusammalia. Pienen kokonsa vuoksi sammal peittyi herkästi muuhun sammalkasvillisuuteen. Laji esiintyy harvinaisena Koillismaalla ja Etelä-Lapissa.

Nykytila ja uhkatekijät

Suurin syy kaitahitusammalen uhanalaistumiselle on elinympäristöjen väheneminen kalkkikallioiden louhinnan takia. Metsänhoitotoimissa sammalen kasvupaikat saattavat muuttua liian avoimiksi. Kaitahitusammalella on noin kymmenen tunnettua kasvupaikkaa, joista lähes kaikki sijaitsevat Oulangan kansallispuistossa.

Hoitosuositukset

Erityisesti suojeltavan kaitahitusammalen kasvupaikalla varmistetaan metsänhoitotoimissa varjoisuuden säilyminen. Kasvupaikka ja sen lähiympäristö sekä läheisyydessä mahdollisesti olevat muut lajille sopivat kalkkiseinämät säilytetään puustoltaan jatkuvasti peitteisinä. Hakkuut eivät saisi altistaa kasvupaikkoja suoralle auringonpaisteelle. Tarvittaessa kilpailevia yleisten sammallajien kasvustoja voidaan varovaisesti poistaa kasvupaikoilta. Jotkut kasvupaikoista ovat metsälain erityisen tärkeitä elinympäristöjä (jyrkänteet), joiden ominaispiirteiden muuttaminen on kielletty. Osa kasvupaikoista sopii METSO-ohjelmaan (kalkkikalliot, muut monimuotoisuudelle merkittävät kalliot ja jyrkänteet).

Lähteet

Lönnell, N. 2006. *Seligeria brevifolia* tanddvärgmossa. Teoksessa: Nation-alnyckeln till Sveriges flora och fauna. Bladmossor: Sköldmossor – bladmossor. Bryophyta: Buxbaumia – Leucobryum. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. S. 217.

Virtanen, R. 2009: *Seligeria brevifolia* – vaarantunut. Teoksessa: Laaka-Lindberg, S., Anttila, S. & Syrjänen, K. (toim.). 2009. Suomen uhanalaiset sammat. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. S. 253–254. Verkkojulkaisuna: <http://hdl.handle.net/10138/38824>